

Kako reven, uprav beraški je v primeri s proračunom za armado proračun za ministrstvo zunanjih stvari. Vsa redna in izredna potrebščina ministrstva zunanjih stvari znaša skupaj samo 11,075.452 kron. To ministrstvo nima samo vzdrževati diplomatskih zvez z drugimi državami in voditi našo zunanjo politiko, ampak to ministrstvo je tudi poklicano, pospeševati korist naše obrtnosti in naše trgovine v inozemstvu, kar je za vse produktivne sloje največje važnosti. V tem oziru pa se stori bore malo.

Uti, ki ga naredi pojasnilo o državnem položaju, kakoršno pojasnilo nam je dal prestolni ogovor in proračun, torej ni posebno ugoden. Veseli zamoremo biti le zagotovila, da je mir vsaj za bližnjo prihodnost zagotovljen, ne moremo pa biti veseli žrtev za militarizem, ker te žrtve niso v nobenem razmerju z gospodarskim položajem monarhije, ker te žrtve vedno rasejo, mej tem ko prebivalstvo čedalje bolj gospodarsko propada.

Politični pregled.

Prestolni ogovor. — Cesar je včeraj opoldne sprejel obe delegaciji in na pozdrave predsednikov odgovoril s prestolnim ogovorom, ki se glasi: „Z odkritim zadoščenjem Sem čul po Vašem prezidentu Mi izrečeno zagotovilo Vaše zveste udanosti in Vam zato izrekam svojo toplo zahvalo. Po zadnjem zasedanju dogodivša se smrt Mojega zvestega zaveznika Nj. Veličanstva kralja italijanskega in Nj. Veličanstva kraljice angleške me je globoko užalila. S posebnim zadoščenjem zamorem tudi to pot opozarjati na nespremenjeno srčno razmerje z državama, ki sta z nami alijinirani, kakor tudi na zaupno in vseskozi prijateljsko razmerje z vsemi državami in iz tega veselega političnega položaja izvajati opravičeno upanje na nadaljnjo ohranitev miru. Lansko leto na Kitajskem nastale zmešnjave so povzročile potrebo, da so vlasti skupno nastopile v varstvo njihovih odotnih zastopstev in pripadnikov, kakor tudi v svrhu obnovitve rednih razmer v oni državi. Naša udeležba pri tej skupni akciji se je od vsega začetka držala tistih mej, ki jih določata na jedni strani stališče monarhije kot velesila na drugi strani pa razmeroma majhni odotni naši interesi. Moja vojna uprava je, kakor kažejo predloge, omejila izdatke do skrajnosti. Poskusi za pridobitev novega materijala za topove se bodo še nadaljevali. Bosna in Hercegovina bodeta kakor doslej svoje upravne stroške pokrivali iz lastnih dohodkov. Zaupajoč Vaši patrijotični uvidevnosti, s katero ste se lotili Vaših nalog, želim Vašim posvetovanjem ugodnega uspeha in Vas od srca pozdravljam“.

Državni zbor. — V torek popoldne ob 3. uri je imela poslanska zbornica zopet sejo. Predno se je prišlo k dnevnemu redu, so stavili poslanci razne interpelacije. Finančni minister Böhm-Bawerk pa je predložil zbornici nek zakonski načrt zadevajoč novi davek; po tem načrtu bi se obdačili železniški vozni listi, tako sicer, da bi se plačalo v obče po 12 % od vozne cene. Na lokalnih železnicah bi se plačalo 6 %, a na vicinalnih samo 3 %. Ker se plačuje pa že do sedaj po 2 %, bi znašala nova davščina samo 10 %, oziroma 4 %, oziroma 1 %. Delavci, ki bi se po znižanih cenah vozili po železnici bi bili prosti te davščine. Potem je prišla zbornica k dnevnemu redu. Razpravljala je o investicijskih predlogih, oziroma o drugi železnični zvezi s Trstom. V sredo se je pri tej debati oglasil tudi poslanec Pogačnik, ki je izjavil, da je kranjska dežela prikrajšana. Berks je predlagal,

naj se zgradi železnica od proge Celje-Velenje v Domžale in v Gornji grad.

Odsek za zgradbo kanalov. — Ta odsek je imel zaporedoma seje in je sprejel tudi vse paragrafe zakonskega načrta o gradnji kanalov. V teh so zapopadeni kanali in sicer: mej Donavo in Odro, mej Donavo in Veltavo in mej Donavo in Labo. Doseglo se je tudi sporazumljenje glede prispevka, kateri naj donašajo dežele k stroškom za zgradbo kanalov. Vlada je namreč iz početka zahtevala 15 %, večina odseka pa je bila za 10 %, konečno pa so se zjedini tako, da bodo dežele prispevale z eno osminko vseh stroškov, t. j. 12½ odstotkov. Odsek je imel te dni dve seji, ter se je nadejati, da kmalu dovrši svoje delo.

Proračunski provizorij. — V soboto je imel proračunski odsek sejo. Baval se je z vladno predlogo zadevajočo šestmesečni računski provizorij. Ta predloga je bila tudi sprejeta in pride v kratkem pred poslansko zbornico, katera jo bode tudi brez dvoma odobrila. To je od časa, odkar je stopil na čelo vlade grof Badeni prvokrat, da se reši proračunski provizorij parlamentarnim potom, ter da li treba iskati pomoči v § 14. naše ustave. Pri tej priliki so razni odsekovi člani izrazili svoje mnenje o sedanjem političnem položaju ter o stališču, katero zavzemajo stranke, zastopane po njih nasproti sedanji vladi. Tako je na pr. povedal v imenu Slovencev poslanec Robič, da slovenski državni poslanci s tem, ako glasujejo za proračunski provizorij, še nikakor ne izrekajo sedanji vladi svojega zaupanja, marveč store to le zaradi tega, ker so razmere tako nanesle in je neobhodno potrebno, da se naša država, ki je tako zaostala v narodno-gospodarskem oziru, nekoliko okrepi, in da se s tem ljudstvu vsaj nekoliko izboljša žalostno materijelno stanje. Istotako je povedal dr. Stransky v imenu Mladočehov, da naj nikdo ne misli, da so Čehi pozabili na krvave žalitve, katere je prizadela avstrijska vlada z odpravo jezikovnih naredeb, ne da bi jim dosedaj dala za to niti najmanjše zadoščenje. Ako mirujejo zdaj, je to primerje le začasno in store to velikansko žrtev z ozirom na jako žalostne narodno-gospodarske razmere, v katere je spravila parlamentarna nedelavnost zadnjih let državo in ž njo tudi češko deželo. Pride pa čas in do tja ne bode trajalo dolgo, ko bodo Čehi z vso odločnostjo ter neizprosno zahtevali svoje narodne pravice. Tudi ministrski predsednik dr. Körber je pripoznal, da brez rešitve narodnostnega vprašanja v naši državi ni nikakor misliti na trajno mirno parlamentarno delovanje in tega, da si je vlada popolnoma v svesti, in da bode zaradi tega po rešitvi teh tako važnih gospodarskih zadev, ki so ravno zdaj na dnevnem redu v parlamentu, sama stopila pred državni zbor s predlogi, po katerih naj se uredi v Avstriji narodnostno vprašanje in doseže med raznimi narodi konečno vendar enkrat trajni mir.

Srbija. — Zadnji čas je bil velik škandal. Reklo se je da je kraljica Draga mistificirala kralja, češ, da je noseča, dasi to ni bila, vsled česar se je kralj ž njo poročil. Mistifikacija se je gotovo zgodila. Položaj za kralja je postal vsled tega jako nevaren, a udal se je v usodo, da reši krono in s pomočjo postrežljivih zdravnikov „dokazal“, da kraljica ni mogla vedeti, da ni nosna.

Dogodki na Kitajskem. — O grofu Walderseeju, temu ne bodi ga treba „glavnem poveljniku“ mejnarodnih čet na Kitajskem, se poroča, da se prav gotovo vrne prihodnji mesec nazaj na Nemško. Mej tem pa, ko odhaja Waldersee domov, se nekateri drugi pruski častniki kar na svojo roko podajajo na boj po deželi, uprav kakor bi bila Kitajska neobljudena zemlja in brez gospodarja. Posamezni nemški častniki izzivajo boksarje in dražijo ljudstvo na tako surov način, kakor znajo jedino le Nemci. Ali ker si sami ne upajo uspevati, hočejo, kakor to delajo Nemci vedne in povsod, da drugi nosijo na trg svojo kožo zanje, oni pa da bi pograbili. Ker

pa so ostale mejnarodne čete spoznale to nemško nakano, so jim odrekle sopomoč. Angleži, katerih sebičnost je tudi znana, odločno obsojajo nemško nastopanje in pravijo, da je vsega razburjenja na Kitajskem kriva izzivajoča nemška politika in zahtevajo, da se Nemcem prepove delati na svojo roko ekspedicije proti Kitajcem. Kakor se čuje, pa je Nemcem tudi že pošlo veselje izpostavljati se Kitajcem, ako jih ne podpira mejnarodno vojaštvo, vsled česar bodo prišli do spoznanja, da je najbolje zanje, ako poberejo kopita in marširajo za Walderseejem domov. Kitajski dvor je z nova izjavil, da se vrne v Peking še le tedaj, kadar ostavi zadnji evropski vojak sveto mesto. Pa tudi drugi Evropejci ne bodo smeli prebivati v Pekingu potem več, ko se vrne tja cesarski dvor, ki je nasičen sovraštva do Evropejcev. Po svojem povratku hoče cesar dati podreti vsa ona poslopja, v katerih je prebivalo evropsko vojaštvo ter urediti vse zopet po starem in tako izbrisati sled sedanjih dogodkov. Po nekaterih krajih so se zopet zbrale boksarske čete in se je primerilo nekaj preganjanj kristijanov, vendar vse kaže, da nastane prej mir, nego se je pričakovalo.

Vojna v južni Afriki. — Ti Angleži so zares čudni ljudje! Po eni strani se bahajo, da je njih reč v južni Afriki dobljena, ter da se utelesiti republiki Oranje in Transvaal angleškemu ozemlju v južni Afriki, da se prične v zlatih rudnikih v Johannesburgu zopet izkopavati zlato, pri Kimberleyu pa dijamanti — apo drugi strani sami priznavajo, da je njih stvar zavožena, in to vsled slabe organizacije njihove vojske na kopnem, katero slabost so znali izkoristiti oni krogi, kateri niso mogli več dalje gledati, kako si Anglija brez posebnega truda pridobuje pokrajino za pokrajino v tujih delih sveta in črpi iz njih bogastvo in moč. Zavest o slabosti svoje kopne vojne moči je že tako daleč privedla Angleže, da ponujajo Burom kar najugodnejše mirovne pogoje, z drugimi besedami, da že sami prosijo za mir. Sili jih k temu pa tudi okolnost, da so se pokazale žalostne posledice tega nepremišljenega vojevanja, v katero jih je zavedlo bliščeče zlato in židovska samopašnost, v Angliji sami. Kajti ne le državne finance, marveč tudi ljudsko blagostanje trpi zelo na teh posledicah. Ker je skoro vse dela zmožno moštvo odšlo iz domovine, so postale neštete družine brez opore in brez kruha, vlada pa ne da za to nobenega nadomestila. Radi tega vlada med ljudstvom velika nevolja in se je bati še hujših posledic. Kakor se poroča, je nastopil pot v Anglijo kapski guverner Milner s pretvezo sicer, da se poda na dopust ter da je vzel, kot se je širokoustno izjavil na prirejenem mu banketu v slovo, — retour-listek v južno Afriko. Ali resnica je le, da je bil Milner prisiljen zapustiti svoje mesto, ker je on mnogo zakrivil vse homatije s svojo podkupljivostjo, in pa ker je angleška vlada spoznala za potrebno, da tega sovražnega človeka odstrani. Vender pa s tem še ni odstranjen zadnji vzrok vojne, in ne bode odstranjen, dokler stoji le še jeden angleški vojak v južni Afriki. Na mestu Milnerja prevzame Kitchener vsa posla kapskega upravitelja tako dolgo, — da tudi on sledi Milnerju a brez — retour-listka za vožnjo po morju in po suhem.

Obrtnija.

Pristojbinski ekvivalent.

(Dalje).

Ravno tako kakor komanditne družbe, na katere se nanaša v zadnjem članku citirana razsodba upravnega sodišča, tako tudi odprte trgovske družbe ne morejo dlje

trajati, nego žive člani dotične družbe oziroma njihovi dediči. Saj določa celo trgovski zakon z ozirom na te družbe v 123.:

„Odprta trgovska družba se po smrti jednega družabnikov razpusti, ako pogodba ne določa, da ostane družba z dediči umrlega družabnika“.

Sklicevali smo se slednjič na dve razsodbi upravnega sodišča, s katerima je bila veljavnost § 123. trgovskega zakona za komanditne družbe izrecno pripoznana; imamo pa tudi razsodbo, katera to isto pripoznava tudi za odprte trgovske družbe. V tej razsodbi iz l. 1898. (št. 11.561 budjeviške finančne oblasti) je rečeno:

„Odprta trgovska družba, ki je bila ustanovljena, ne da bi se glede dobe nje obstanka bilo kaj natančnejšega določilo, velja kot ustanovljena za toliko časa, dokler živi ustanovnik, zakaj vsled nedostajanja druge pogodbene določbe, razpusti se ista po ustanovnikovi smrti v smislu člena 123, vrsta 2 trgovskega zakona. Z ozirom na to zakonsko določbo nikakor ne gre, preobračati njenih pravnih posledic v direktno nasprotje in istemu, ki se sklicuje na ipso iure nastalo pravno posledico nalagati še dokaz, da se ni zgodilo še ničesar, kar bi bilo to pravno posledico izključilo“.

Pri delniških družbah je na prvi pogled jasno, da niso ustanovljene samo za čas, dokler žive delničarji. To je popolnoma proti naturi delniških družb. Iz tega pa potem izhaja, da se zakon o pristojbinskem ekvivalentu (Op. 1. § 106, B, e). „Pristojbinski ekvivalent ne velja za družbe, ki so bile v svrhu skupnega pridobivanja ustanovljene za čas, dokler žive družabniki ali njihovi dediči“ nanaša samo na odprte trgovske in na komanditne družbe.

Tolmačenje tega zakona v tem smislu, kakor je obsega uvodom teh člankov citirana senzacionelna naredba finančnega ministrstva, je popolnoma napačno tolmačenje namreč, da so oproščene pristojbinskega ekvivalenta samo tiste odprte trgovske družbe in tiste komanditne družbe, ki so bile od začetka in izrečno ustanovljene samo za čas, dokler žive prvotni družabniki in samo njih prvi dediči. To je vender nesmiselno, zahtevati, da naj se izrečno določi nekaj, kar se po sebi razume. Kontrahentje kake take družbe se tudi pri najboljši volji ne morejo za dlje obvezati kakor za tisti čas, ko žive. To je vender maksimum tega, kar se sploh more določiti.

Upravno sodišče je sicer pri neki priliki trdilo, da zamorejo take družbe nedogledno dolgo obstati, ako se vedno novi družabniki sprejemajo. To je že mogoče, da morejo obstati nedogledno dolgo, toda zato se sploh ne gre; ustanoviti se na nedogleden čas absolutno ne morejo in v smislu prej omenjene zakonske določbe (Op. 1., § 106 B, e) je ravno merodajno, za koliko časa so bile ustanovljene! Ali pristopi čez 10, 20 ali 50 let tej družbi kak nov družabnik, tega pri ustanovitvi ne more nihče vedeti, po vrh pa je sprejetje novega člana mogoče samo